

Fylkesmannen i Hordaland
v/Utdanningsavdelinga
Postboks 7310

5020 Bergen

Tolking av forskrift til opplæringsloven §§ 11-10 t.o.m. 11-12, om godskriving

Utdanningsdirektoratet viser til brev datert 03.11.2010 om det ovenfor nevnte.

Bestemmelsene i forskrift til opplæringsloven §§ 11-8 t.o.m. 11-15 gjelder godskriving av tidligere gjennomgått opplæring. Fylkeskommunen kan med hjemmel i forskrift til opplæringsloven §§ 11-8 t.o.m. 11-15 godskrive deler av vedkommendes tidligere utdanning og vedkommende kan på denne måten oppnå en ny yrkeskompetanse uten å fullføre et helt utdanningsløp.

Forskrift til opplæringsloven § 11-12 regulerer godskrivingen for tidligere læretid i bedrift eller praksistid. Bestemmelsen lyder: *"Allsidig, dokumentert praksis i tilknytning til det aktuelle lærefaget, blir godskrevet fullt ut som læretid for lærlingar og lære kandidatlar og som praksistid for praksiskandidatar."*

Utdanningsdirektoratet er enig i tolkingen til Fylkesmannen i Hordaland og Hordaland fylkeskommune om at tidligere læretid i bedrift eller praksistid godskrives "time for time", for eksempel slik at om lærlingen kan dokumentere 5 måneders allsidig praksis i tilknytning til det aktuelle lærefaget, kan det gis 5 måneders godskriving i læretid til lærlingen eller praksistid til praksiskandidaten.

Forskrift til opplæringsloven § 11-10 regulerer godskriving av gjennomgått videregående opplæring i skole i Kunnskapsløftet og § 11-11 gjennomgått opplæring i skole før innføringen av Kunnskapsløftet (Reform 94 eller tidligere). Det gjøres oppmerksom på at bestemmelsen regulerer godskriving av Vg1, Vg2 og Vg3 men ikke av enkeltfag.

Det går fram av tilbudsstrukturen i Kunnskapsløftet at helsefagarbeiderfaget er en 2+2 modell, dvs. 2 år i skole og 2 år i bedrift. Godskriving av Vg1 og Vg2 reguleres da av § 11-10 respektive § 11-11 avhengig av om tidligere opplæring er gjennomgått i Kunnskapsløftet eller før innføringen av Kunnskapsløftet. Godskriving av tidligere læretid i bedrift eller praksistid reguleres av § 11-12 eller 11-13.

Spørsmål to formuleres slik av Hordaland fylkeskommune:

"Problemstillinga her er noko forenkla kor mykje godskriving det er mogleg å oppnå i løpet av eitt år med skulegong og praksis. Realiteten for fleire av deltakarane i tverrfagleg samarbeid om Helsearbeidarfag er at dei i løpet av same år kan oppnå dømesvis både Vg1 fellesfag, Vg2 fellesfag og 7 månaders dokumentert allsidig praksis i faget (eller ei rekkje andre kombinasjonar). Problemstillinga er meir presist om godsskrivingsreglane i forskrift til opplæringslova gir høve til godskriving av dømesvis 18 månader for en periode som i realiteten berre er 12 kalendermånader."

Postadresse:

Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO

Besøksadresser:

Schweigaards gate 15 B, Oslo
Britveien 4, Molde
Parkgata 36, Hamar

Telefon:

+47 23 30 12 00

Telefaks:

+47 23 30 12 99

E-post:

post@utdanningsdirektoratet.no

Internett:

www.utdanningsdirektoratet.no

Bankgiro:

7694 05 10879

Org.nr.:

NO 970 018 131 MVA

Det er viktig å skille mellom godskriving av **tidligere gjennomgått opplæring** etter kapittel 11 i forskrift til opplæringsloven og spørsmål om en voksen på bakgrunn av realkompetansevurdering og opplæring som er tilpasset den voksnes behov med f. eks komprimerte løp kan få kortere læretid (opplæring i skole og i bedrift) enn den som er fastsatt i læreplanen. Utdanningsdirektoratet oppfatter at spørsmål to dreier seg om det sistnevnte.

Regelverket

Voksne med rett til videregående opplæring skal som hovedregel ha opplæring som er organisert for voksne, jf. forskrift til opplæringsloven § 6-28. Kapittel 4A i opplæringsloven har nærmere bestemmelser om slik opplæring. Opplæringsloven § 4A-3 bestemmer at opplæringen for voksne skal tilpasses behovet til den enkelte, noe som blant annet også går på tid. Det er den voksnes behov som er utgangspunktet for vurderingen av opplæringstiden.

Realkompetansevurdering

Voksne som omfattes av retten til videregående opplæring etter opplæringsloven § 4A-3 første ledd, har i følge § 4A-3 femte ledd rett til vurdering av sin realkompetanse, samt å få kompetansebevis. Med realkompetansevurdering menes både den formelle og uformelle kompetanse vedkommende har, jf. forskrift til opplæringsloven § 6-27 annet ledd. Denne bestemmelsen fastsetter at realkompetansevurderingen skal danne grunnlag for inntak til videregående opplæring. Formålet med voksnes rett til videregående opplæring er å gi dem et tilpasset tilbud slik at de får en ønsket sluttkompetanse, og bakgrunnen for realkompetansevurderingen er at voksne ikke skal trenge å ta fag på nytt som de allerede har tilstrekkelig kompetanse i. Dette vurderes etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet, jf. forskrift til opplæringsloven § 4-13. Voksnes rett til opplæring er knyttet til de deler av et opplæringsløp som de ikke har den nødvendige kompetanse i for å kunne få studiekompetanse eller yrkeskompetanse, og det er dette fylkeskommunen plikter å tilby. Voksne har ikke krav på opplæring i fag de allerede har fått opplæring i eller fag de har fått godkjent på bakgrunn av sin realkompetanse. Fylkeskommunen vil ikke ha plikt til å tilby opplæring i fag den voksne allerede har fått godkjent.

Fylkeskommunene er også pålagt å sørge for realkompetansevurdering og kompetansebevis for andre enn de voksne med rett etter § 4A-3 første ledd. Vilkåret er at de voksne er henvist fra kommunen eller NAV. Kostnadene til realkompetansevurderingen dekkes etter avtale mellom fylkeskommunen og henvisende instans.

Voksne uten rett til videregående opplæring og som ikke er henvist av annen offentlig instans, kan etter søknad til fylkeskommunen få sin realkompetanse vurdert. Kostnadene til realkompetansevurdering avtales mellom fylkeskommunen og den enkelte voksne.

Helsefagarbeiderfaget

Voksne kan ta opplæring etter modellene for fag- og yrkesopplæring, dersom de får tilbud om opplæring i bedrift. Normalmodellen for helsefagarbeiderfaget er den såkalte 2 + 2 modellen, dvs. 2 år i skole og 2 år i bedrift. Dette betyr at de voksne som tas inn til videregående opplæring skal få et individuelt tilpasset opplæringstilbud ut fra den realkompetansevurderingen som danner grunnlag for inntaket. Det er den voksnes behov som er utgangspunktet for opplæringstiden og det finnes ikke noen standardløsninger.

I normaltilfellet tegnes lærekontrakt etter gjennomgått og bestått Vg1 og Vg2. Læretid i bedrift i helsefagarbeiderfaget er i følge læreplanen 2 år. Når den voksne tegner lærekontrakt reguleres opplæringen i bedrift av opplæringsloven kapittel 4.

Voksne kan også tegne lærekontrakt uten å ha gjennomført Vg1 og Vg2. Mange av disse vil kunne få godskriving i læretiden for tidligere utdanning etter kapittel 11 i forskrift til

opplæringsloven. Det er imidlertid viktig å understreke at før de voksne kan avlegge fag- og svenneprøve gjelder krav om bestått i fag etter forskrift til opplæringsloven § 3-51.

Dette innebærer etter Utdanningsdirektoratets syn at det ikke er mulig å fastsette en generell minimumstid for opplæringen ettersom opplæringstiden varierer avhengig av resultatet av realkompetansevurdering og den tilpassning av opplæringen som dette medfører for den enkelte. Det er også avhengig av hvordan opplæringen organiseres og av eventuell godskriving av tidligere opplæring som da gir avkortning i læretiden. Det vil derfor være mulig for mange voksne å arbeide innenfor faget samtidig med at de mottar opplæring, ettersom rekkefølgen ikke har betydning for godskriving av praksistid. Godskrivingsreglene i kapittel 11 er ordnet slik at opplæring i skole skal gå til godskriving av skoletimer og arbeidstimer skal gå til godskriving av praksistid.

Det gjøres for ordens skyld oppmerksom på at praksiskandidatordningen ikke er en opplæringsordning, men en rett til å melde seg til fag- eller svenneprøve for personer som har minst fem års relevant praksis i faget, jf. opplæringsloven § 3-5. Kandidatene må bestå en skriftlig prøve i tillegg til fag- eller svenneprøven. Praksiskandidatordningen er en ordning som gjør det mulig for voksne med lang og allsidig praksis i faget å gå opp til fagprøve uten å ha vært lærlinger. Men også praksiskandidatene kan få godskriving i praksistiden. Fullført og bestått Vg1 i utdanningsprogrammet for det aktuelle lærefaget, blir godskrevet med ett år, og fullført og bestått Vg2 som er fastsatt for det aktuelle lærefaget, blir godskrevet med ett år, jf. forskrift til opplæringsloven § 11-10. Dette uavhengig av hvordan kandidaten har fullført og bestått og uavhengig av hvor lang tid kandidaten har brukt. I tillegg blir, som beskrevet over, allsidig dokumentert praksis i tilknytning til det aktuelle lærefaget, godskrevet fullt ut som praksistid for praksiskandidater, jf. forskrift til opplæringsloven § 11-12.

Utdanningsdirektoratet gjør også oppmerksom på at med ordlyden i forskrift til opplæringsloven § 11-8 "*... gjennomgått opplæring...*" menes gjennomgått og bestått. I videregående opplæring svarer bestått til karakterene 2 til 6, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-4.

Utdanningsdirektoratet minner samtidig om den mulighet til dispensasjon fra godskrivingsreglene som gis i forskrift til opplæringsloven § 11-15.

Vennlig hilsen

Hilde Austad
fung. avdelingsdirektør

Mare Erdis
seniorrådgiver

Kopi: Hordaland fylkeskommune

